

Transportstyrelsen
vag@transportstyrelsen.se

STR:s remissvar: Förslag till nya föreskrifter för yrkesförarkompetens (TSF 2019 - 142)

Det är positivt att Sveriges Trafikutbildares Riksförbund, STR, har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat förslag.

Sammanfattning

Det är positivt att denna översyn av föreskrifter görs vilket efterfrågats av bl.a. STR. Nuvarande föreskrifter innehåller brister och är inte helt anpassade till utvecklingen inom yrkesförarområdet i Europa. STR är övergripande positivt till det lämnade förslaget till nya föreskrifter för yrkesförarkompetens och ser en rad förbättringar, men även ett par saker som ytterligare skulle kunna förbättras vilka kommenteras nedan.

STR har i huvudsak följande övergripande synpunkter:

1. Högre detaljgrad

STR delar helt uppfattningen att innehållsmässigt ska YKB fokuseras på trafiksäkerhet, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och att minska den miljöpåverkan som framförande av fordon innebär. STR delar även uppfattningen att *"...fortbildningen ska anpassas till det utbildningsbehov som är specifika för den typ av transporter som utförs av föraren och den senaste teknikutvecklingen samt lagstiftningen på området."*

Problemet är att branscherna under flera år har kritiserat den nuvarande YKB-föreskriften, och Transportstyrelsens tolkning av den, för att den har alltför detaljerade skrivningar vilket, enligt vad STR erfar, skiljer sig från tolkningen av direktivet i många andra EU-länder. Detta har inneburit stora svårigheter för utbildare att dels söka tillstånd och dels kunna bedriva en kundanpassad och flexibel undervisning som åkerinäringarna efterfrågar. Detta är av högsta vikt för att få en acceptans hos åkerinäringen och yrkesförare: varje kurs måste uppfattas som en reell kompetensutveckling för varje förare. Detta är en utmaning för varje utbildare och föreskriften bör ge bättre möjligheter att uppnå detta anser STR.

Vi kan konstatera att förslaget till den nya föreskriften i vissa delar fortfarande är detaljerad i likhet med den tidigare TSFS 2017:1. STR anser att detta går att lösa genom en kombination av friare formuleringar i föreskriften, ett ökat ansvar från branschorganisationer, andra intressenter och enskilda YKB-utbildare att vidareutveckla kurserna respektive kompetensutveckla utbildare samt mer riktad tillsyn.

2. Svårtolkade skrivningar

Förslaget innehåller till viss del, för utbildaren, svårtolkningsbara skrivningar vilket kommenteras senare i detta remissvar med hänvisning till respektive paragraf.

3. Eventuellt konkurrensbegränsning

Förslaget öppnar inte såvitt vi kan se för möjligheten att bedriva annan unionsutbildning. Effekten av detta för svensk åkerinäring blir i förlängningen en konkurrensnackdel. Inte heller konsekvensbeskrivningen ger konkreta svar på denna fråga.

4. Positivt med försäkran före kunskapsprov

STR ser positivt på alla åtgärder som syftar till att stävja brottslighet på olika plan avseende YKB-processen, inklusive den föreslagna försäkran före kunskapsprov.

5. Saknas reglering av mutbrott/osant intygande

I konsekvensutredningen beskrivs åtgärder kring bruk av otillåtna hjälpmedel, men inte problemen med mutbrott och osant intygande. Det finns heller inget nämnt om straffsatser eller sanktioner mot dessa överträdelser. Detta är ett växande problem inom branschen. Mer om detta senare i detta remissvar.

6. Svårbedömt angående IKT-verktyg

STR befarar att då IKT-verktyg lämnas öppet för bedömning vid tillståndsgivning och/eller tillsyn, leder detta till osäkerhet för de utbildningsföretag som avser att investera i dessa verktyg. Risken är att investeringen inte godkänns av myndigheten och därmed går förlorad.

7. Övergångsregler saknas

Konsekvensutredningen lämnar inget svar på vad som kommer att hända med de tillstånd vars företrädare inte lämnat in anmälan om ändring innan 31/12, 2020.

8. Positivt med *en* föreskrift

STR anser principiellt att det är positivt att det görs ansträngningar att underlätta överblick och kontroll av regelverket och välkomnar att allt samlas i en föreskrift i enlighet med förslaget.

9. Delrapportering av kurser saknas

STR ser positivt på alla åtgärder som syftar till att stävja brottslighet på olika plan, och saknar förslag till delrapportering av varje enskild YKB-kurs (2 kap, 24§).

STR har tillsammans med Sverige Åkeriföretag, TYA m.fl. uppmärksammat på att det tyvärr förekommer oriktig rapportering, dvs. en brottslig handling, avseende YKB-kurser. Det finns en efterfrågan bland vissa åkerier och enskilda förare (dvs. *fullbordat mutbrott*) och tyvärr även YKB-utbildare som av olika skäl tillmötesgår detta, dvs. *möjliggörare*. Den exakta omfattningen är omöjlig att exakt fastställa, men det faktum att det förekommer ger skäl att noggrant se över möjliga åtgärder. 2017 gjordes en generell kartläggning i vilken framkom att ca en tredjedel av utbildarna blivit tillfrågade att rapportera en slutförd fortbildning för andra än sina egna kursdeltagare, att nästan hälften blivit tillfrågade att genomföra en utbildning som inte överensstämmer med gällande kursplan samt att lika stor andel har sett intyg från andra utbildare som är felaktigt ifyllda eller saknar obligatoriska uppgifter. Detta överensstämmer ungefär med STR:s erfarenheter från andra obligatorier vilket mäts årligen bland STR:s medlemmar och där 16 % uttryckligen

blivit erbjudan att rapportera falskt och att 25% vet eller misstänker att det förekommer.

Mutbrotten tenderar helt klart att öka inom förarutbildningen. Förekomsten demoraliserar såväl beställaren som leverantören och undergräver på sikt acceptansen för YKB som företeelse. Den enskilt mest effektiva och enkla åtgärden mot detta är att varje kurs delrapporteras av ansvarig utbildare, föregått av en säker identifieringsmetod, företrädesvis via bank-id.

Kommentarer och synpunkter på föreslagen föreskrift

2 Kap. 3§, 3 punkten samt sista stycket

En grupp under grundutbildning kan variera i antal och kunskapsunderbyggnad och därmed också metoder för säkerställande. Att konkret ange dessa i en plan för genomförande är därför problematiskt och tveksamt.

Sista stycket om uppgifter hur undervisningen bedrivs:

” Plan för genomförande av fortbildning ska även innehålla en särskild beskrivning för vissa ämnen. Denna särskilda beskrivning ska innehålla uppgifter om hur undervisningen bedrivs i förhållande till vad som undervisas och hur detta upplägg leder till att tillhörande mål uppnås.”

Denna beskrivning skapar en situation för utbildaren som gör att man inte kan anpassa utbildningen till gruppen. Variationen på deltagares grundkunskaper är oftast stor vilket gör det omöjligt att i detalj hur upplägget leder till att målen uppnås. Det är också svårt i samband med ändring eller ansökan att förstå vad som avses.

STR föreslår att texten ändras till: *”Denna särskilda beskrivning ska innehålla uppgifter om vilken eller vilka undervisningsmetoder som kan komma att användas samt hur man mäter att målet uppnåtts”*.

2 Kap. 4§, 2 punkten samt sista stycket

En grupp under fortbildning kan variera i antal och kunskapsunderbyggnad och därmed också metoder för säkerställande. Att konkret ange dessa i en plan för genomförande är därför problematiskt och tveksamt.

Sista stycket om uppgifter hur undervisningen bedrivs

” Plan för genomförande av fortbildning ska även innehålla en särskild beskrivning för vissa ämnen. Denna särskilda beskrivning ska innehålla uppgifter om hur undervisningen bedrivs i förhållande till vad som undervisas och hur detta upplägg leder till att tillhörande mål uppnås.”

Denna beskrivning skapar en situation för utbildaren som gör att man inte kan anpassa utbildningen till gruppen. Variationen på deltagares grundkunskaper är oftast stor vilket gör det omöjligt att i detalj beskriva hur upplägget leder till att målen uppnås. Vissa förare som dagligen arbetar med ett visst ämne behöver ett upplägg, samtidigt som förare som aldrig berörs av ämnet, behöver ett annat. Det är också svårt i samband med ändring eller ansökan att förstå vad som avses.

STR föreslår att texten ändras till: *”Denna särskilda beskrivning ska innehålla uppgifter om vilken eller vilka undervisningsmetoder som kan komma att användas samt hur man mäter att målet uppnåtts”*.

2 Kap. 8§

Branschen upplever en rädsla för att föranmäla förändring eftersom gränsen för anmälan och ansökan inte upplevs som tydlig. Risken med detta är att utbildningsanordnarna avstår att göra förbättringar och förändringar och som annars skulle komma deltagarna tillgodo. Nu finns det risk att kurserna konserveras och inte utvecklas.

4 Kap. 3 §

Hur säkerställs det att en sökande som avlägger prov med behörigheten C1, C, D1 och D inte behöver besvara frågor om släpvagnar?

4 Kap. 7 §

STR ser positivt på denna förändring.

5 Kap. 1 §

STR ser positivt på denna skrivning vilket avsevärt ökar flexibiliteten för utbildaren att anpassa sin undervisning till förarens behov.

2 Kap. 16 §

STR är tveksamma till att använda ordet "...*avancerad*..."* i en föreskriftstext då det är en ospecificerad och subjektiv term som lämnar fältet öppet för tolkningar och gör det svårt att veta var kravnivån ligger och hur den förändras över tid, bl.a. som en konsekvens av pris/prestandautveckling för teknik samt för mjukvaruutveckling.

*"Simulator som används i undervisningen för körning med fordon av det slag som utbildningen avser, ska vara avancerad och ge en verklighetsnära känsla av att utöva yrket under olika förhållanden."

Konsekvensutredning, synpunkter

1.2

Fusk, mutbrott och osant intygande

Konsekvensutredningen tar upp otillåtna hjälpmedel i samband med skriftliga prov, vilket är bra. Men STR saknar åtgärder mot mutbrott och osant intygande, vilket drabbar både åkerinäringen, trafiksäkerheten, arbetsmiljön och utbildningsbranschen.

2.1

IKT-verktyg

Transportstyrelsen behöver förtydliga vilka regler som ska gälla för IKT-verktyg. För utbildningsanordnare skapar osäkerheten problem eftersom det kan gälla stora investeringar som sedan inte kan komma att godkännas vid en ansökan/anmälan om ändring.

Sid 5 i Konsekvensutredningen: Utbildningen och dess innehåll

STR anser att utbildningsanordnaren kommer att ha mycket svårt att i detalj leda i bevis hur målen uppnås om det ska finnas en möjlighet till flexibel utbildning. Skrivningen i konsekvensutredningen kan leda till att föraren inte får den utbildning som föraren behöver. Det är avgörande att utbildaren får mandat att välja innehåll för varje delkurs under fortbildningen utan att skrivningen i sin utbildningsplan binder utbildaren till ett visst innehåll. Orsaken till det är att i en grupp av förare under en fortbildning kan kunskapsunderbyggnaden variera oerhört.

"Det är utbildningsanordnaren som ska visa att valet av ämnen leder till att föraren får den utbildning föraren behöver, att målen uppnås och att det i sin helhet leder till en god utbildning."

STR frågar specifikt för vem ska detta visas och när?!

Vidare, STR ser positivt på de kompletterande ämnen som föreslås under ämnesområde 2.1 och 3.1. STR föreslår att ett ämne ska avhandla *Risker vid lossning av gods* mot bakgrund av utvecklingen av arbetsplatsolyckor i samband med lossning av last.

3.1.2

Upphörande av föreskrifter

Här efterlyser STR klargörande information om vad som kommer att ske med de utbildningsanordnare som inte anpassar sina utbildningsplaner till den nya föreskriften utan behåller den tidigare planen efter 31/12, 2020.

5.1

Företag

STR ser med oro på den utveckling som en rigid beskriven utbildningsplan och plan för genomförande innebär. Våra erfarenheter är att regelverket blir svårtolkat för den som ska göra en ansökan. Så är fallet idag, där det kan behövas upp emot 10 skriftliga kommuniceringar innan man till slut antingen ger upp, eller får igenom sin plan så som myndigheten vill ha. Vår uppfattning är att den nya föreskriften är av samma svårighetsgrad. Vår bedömning är att det kan ta vecko- eller månadsvis av skrivningar och kommunikering innan beslut tillstyrks. I vissa fall är planen oigenkännlig mot ursprunget eller att utbildaren ger upp sina ansträngningar att

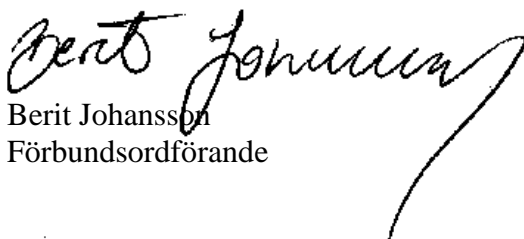
B Transportpolitiskt måluppfyllelse

STR kan konstatera att Transportstyrelsen inte avser att lämna utrymme för befintliga och kommande unionsutbildningar, vilket våra närmaste grannländer kommer att göra, enligt uppgift från branschföreträdare. STR tror att det allvarligt kan skada transportbranschens konkurrenskraft.

Landskrona den 17 februari 2020

Med vänlig hälsning

SVERIGES TRAFIKUTBILDARES RIKSFÖRBUND

Berit Johansson
Förbundsordförande